gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp	Vaststellen regiovisie "Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024"
Portefeuillehouder	Fouad Sidali, Marianne Schuurmans-Wijdeven
Steller	Tirza Kouwenberg
Collegevergadering	9 februari 2021
Raadsvergadering	
Raadsvoorstelnummer	2020.0003466

1. **Voorstel**
   Collegebesluit(en)
   Het college besluit de raad voor te stellen om:
   1. de regiovisie "Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024" vast te stellen, waarmee we onze focus leggen op de volgende drie ambities:
      1. het eerder en beter in beeld hebben van relationeel geweld en kindermishandeling;
      2. het stoppen en duurzaam oplossen van relationeel geweld en kindermishandeling;
      3. extra aandacht voor de specifieke groepen (a) kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties; (b) slachtoffers ouderenmishandeling; (c) slachtoffers van seksueel geweld; en (d) slachtoffers in de vrouwenopvang.

2. **Samenvatting**
   Geweld achter de voordeur is de meest voorkomende vorm van geweld in Nederland, zo ook in onze regio. Om dit geweld duurzaam te stoppen hebben acht gemeenten in de Veiligheidsregio Kennemerland (Beverwijk, Bloemendaal, Heemskerk, Heemstede, Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en Zandvoort) samen met meer dan vijftig organisaties in de regio op het gebied van zorg, veiligheid, en onderwijs een vernieuwde regiovisie opgesteld voor de aanpak van relationeel geweld en kindermishandeling. Deze gezamenlijke regiovisie vormt de basis voor een verder te ontwikkelen meerjarig actieprogramma. In de visie staan gezinnen/huishoudens centraal en het werken met de aanpak van de gefaseerde ketenzorg. De regiovisie "Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024" wordt met dit raadsvoorstel ter vaststelling aangeboden aan de raad en vervangt het voorgaande beleidskader.

   In de regionale visie wordt de term 'huiselijk geweld' gebruikt. In Haarlemmermeer hebben wij ervoor gekozen om de term 'relationeel geweld' te gebruiken. In deze nota gebruiken wij dan ook de term 'relationeel geweld', tenzij het gaat om de officiële titel van de regiovisie.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

De regiovisie "Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024" vervangt de eerdere visie "Een veilig thuis; Beleidskader huiselijk geweld en kindermishandeling 2015 - 2020" (2014072764) die in 2014 door de gemeenteraad van de centrumgemeente Haarlem is vastgesteld.
Geweld hoort nergens thuis. Zeker niet in je eigen huis, waar je veilig moet zijn en je je veilig moet voelen om jezelf te kunnen zijn, te groeien en je te ontwikkelen. Veel mensen hebben thuis niet zo'n veilige omgeving. De schade die dit veroorzaakt is groot.
Onze opgave is om relationeel geweld en kindermishandeling terug te dringen, de schade ervan beperken en zo de cirkel van geweld, de overdracht van generatie op generatie, te doorbreken. Door het uitvoeren van de gezamenlijke visie voor het duurzaam stoppen van relationeel geweld en kindermishandeling creëren we een veiliger thuis voor onze inwoners van jong tot oud in de acht betrokken gemeenten in Kennemerland. Geweld wordt eerder herkend en daardoor eerder gestopt. De kans op herhaling wordt verkleind en er is ruimte voor herstel van de gevolgen van het geweld.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

We volgen het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT) en geven de drie centrale ambities van het programma GHNT, in Kennemerland handen en voeten door samen met de regiogemeenten voor de komende jaren te kiezen voor 11 doelstellingen. In het op te stellen regionaal actieprogramma volgt een meer concrete uitwerking van de 11 doelstellingen.

Ambitie 1: Eerder en beter in beeld
Door geweld eerder in beeld te hebben, kan de duur van het geweld worden verkort en kan erger worden voorkomen. Het tijdig signaleren van relationeel geweld vraagt om bewustwording, vaardigheden om het geweld bespreekbaar te maken en deskundigheid over hoe te handelen. Een effectieve aanpak vergt onder meer een krachtige lokale infrastructuur waarbinnen het signaleren en bespreekbaar maken van relationeel geweld met de betrokken inwoners helder georganiseerd is. Ook professionals van bovenlokale organisaties zoals de politie, jeugdhulp en GGZ-instellingen signaleren. Professionals op lokaal en bovenlokaal niveau moeten elkaar snel weten te vinden. Veilig Thuis heeft met haar radarfunctie ook een belangrijke taak in het koppelen van signalen, zodat de juiste hulp snel kan worden ingezet.

Doelstellingen bij ambitie 1

1. Inwoners wegwijs maken zodat zij weten waar ze hulp kunnen vragen om relationeel geweld te stoppen, zowel met betrekking tot geweld dat zijzelf ondergaan als bij zorgen over een ander;
2. Relationeel geweld en kindermishandeling bespreekbaar maken door het versterken van vroegsignalering;
3. Lokale veld versterken door de meldcode verder uit te rollen, toe te passen en te borgen met behulp van aandachtsfunctionarissen, en te zorgen dat professionals kennis hebben van het actuele hulpaanbod en weten elkaar te vinden.
4. Veilig Thuis blijvend te verbinden en verder te versterken.

Ambitie 2: Stoppen en duurzaam oplossen
We willen relationeel geweld en kindermishandeling snel maar vooral ook duurzaam stoppen en daarmee ook de impact verkleinen op de volgende generatie en voorkomen dat het geweld generaties voortduurt. De gemeenten en het netwerk Zorg en Veiligheid zetten

zich in om geweld zo snel mogelijk te stoppen en stabiele veiligheid en herstel van door de inwoners opgelopen schade te realiseren. Om de cirkel van geweld duurzaam te doorbreken is eerst directe veiligheid nodig en daarna is er ruimte om de oorzaken aan te pakken en kan er gewerkt worden aan herstel van de door inwoners opgelopen schade. Voor het hele gezin/huishouden wordt samenhangende hulp georganiseerd om bij te dragen aan het herstel en het opbouwen van veerkracht. Professionals werken samen op basis van wat het gezin nodig heeft, waarbij de tijd wordt genomen die nodig is om duurzame veiligheid en herstel te realiseren. Alle gezinsleden en hun sociale netwerk worden betrokken met inbegrip van de (vermoedelijke) plegers van relationeel geweld en kindermishandeling. Hulpverlening, justitiepartners en gemeenten hebben een gezamenlijke taak bij de inzet van interventies die de pleger hulp bieden en aanpakken.

Doelstellingen bij ambitie 2:

5. Multidisciplinair en systeemgericht samenwerken waarbij alle professionals in Kennemerland werken volgens de landelijk gehanteerde visie 'Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg'.
6. Traumascreening en behandeling wordt op casusniveau altijd afgewogen, zowel voor slachtoffers als voor plegers van geweld, en we zorgen dat er in Kennemerland voldoende aanbod is voor traumabehandeling voor jeugd en volwassenen.
7. We hechten eraan dat school, na een relationeel geweld incident, oog heeft voor het kind en gaan werken aan het zo snel mogelijk inlichten van scholen na een incident door het werken met de methodiek 'Handle with Care'.

Ambitie 3: Aandacht voor specifieke groepen
In Kennemerland vinden we het belangrijk dat in de aanpak van relationeel geweld en kindermishandeling aandacht is voor al onze inwoners van 0 tot 100+, ongeacht hun afkomst, sekse, geloofsovertuiging, mogelijkheden en beperkingen. Voor sommige inwoners met specifieke problemen is wel specifieke expertise en/of een specifieke aanpak nodig. We zullen de komende periode daarom extra inzet plegen voor een aantal extra kwetsbare groepen.

Doelstellingen bij ambitie 3:

8. Extra aandacht voor kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties.
9. Oog voor slachtoffers ouderenmishandeling en het bieden van passende hulp.
10. We bieden slachtoffers van seksueel geweld goede hulp en ondersteuning.
11. We verbeteren de opvang en ondersteuning voor slachtoffers in de vrouwenopvang.

Wat zijn de regionale afspraken?

a) *De regiovisie bepaalt de nieuwe koers in de aanpak van relationeel geweld en kindermishandeling voor de komende jaren.*
Met deze visie zetten de gemeenten en netwerkpartners een nieuwe gezamenlijke koers uit voor het stoppen van relationeel geweld. De uitgangspunten van de visie vormen daarmee de basis voor onze vernieuwde aanpak waarin we als gemeenten nadrukkelijk samen met onze partners op het gebied van zorg, veiligheid en onderwijs een ondersteunend netwerk voor de betrokken inwoner vormen.

b) *Met het vaststellen van de regiovisie omarmen we de aanpak van de gefaseerde ketenzorg.*
Dit is landelijk de actuele visie om geweld duurzaam op te lossen; eerst samenwerken voor veiligheid, en dan samenwerken voor risico-gestuurde zorg met als uiteindelijk doel herstel. Als er sprake is van relationeel geweld is veiligheid het eerste wat moet worden bereikt en behouden. Daarvoor is het nodig de risico's die voor onveiligheid zorgen goed in kaart te

brengen en op te lossen. Pas daarna kunnen de betrokken inwoners daadwerkelijk werken aan hun herstel.

c) *Samen met de acht gemeenten in de regio en de ruim vijftig betrokken organisaties gaan we actief aan de slag met het actieprogramma.*
De gezamenlijke regiovisie vormt de basis om in de regio samen te werken aan de veiligheid van onze inwoners op het gebied van relationeel geweld. We kijken vanuit hetzelfde perspectief naar (on)veiligheid, spreken dezelfde taal en kunnen elkaar goed vinden. We leggen bestaand beleid langs de meetlat van onze vernieuwde visie en stellen een meerjarig actieplan op waarmee we de doelstellingen uit de regiovisie kunnen realiseren.

d) *Met het actieprogramma gaan we op de verschillende thema's van relationeel geweld en kindermishandeling en met verschillende doelgroepen tegelijkertijd aan de slag.*
Relationeel geweld is een containerbegrip; het gaat om partnergeweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling, oudermishandeling, pooierboysproblematiek. Het gaat om daderaanpak maar ook om traumaverwerking. Door de verschillende actielijnen versterken we de aanpak breed, waarbij ruimte is voor lokaal maatwerk.

e) *De participatieraden zijn in de conceptfase actief betrokken bij de totstandkoming van de regiovisie.*
Gedurende de totstandkoming van de gezamenlijke visie zijn de participatieraden gevraagd om advies, waaronder ook de Participatieraad van Haarlemmermeer (X.2020.03593). De adviezen zijn opgenomen in de voorliggende visie.

f) *Om te zorgen dat de regiovisie echt gaat zorgen voor het duurzaam stoppen van relationeel geweld en kindermishandeling is het belangrijk dat de urgentie wordt gevoeld en afspraken worden geborgd.*
Om deze reden gaan we een bestuurlijk platform oprichten met vertegenwoordigers van gemeenten en organisaties die de voortgang bewaken en kunnen bijsturen waar nodig.

g) *Verbetering proces tijdelijk huisverbod*
Vanuit Haarlemmermeer vinden wij het lage aantal opgelegde huisverboden in de regio opvallend. Wij zullen vanuit Haarlemmermeer onderzoeken hoe we kunnen komen tot een effectievere en efficiëntere inzet van het instrument tijdelijk huisverbod. Daarbij kijken we ook hoe we kortstondige verlichting in de huiselijke sfeer kunnen brengen bij situaties die dreigen te escaleren.

3.3 Wat mag het kosten?
Aan de uitvoering van dit voorstel, zijn naast de beschikbare ambtelijke capaciteit, geen kosten verbonden.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?
De regiovisie wordt door alle gemeenteraden vastgesteld. Binnen het college is de portefeuillehouder Zorg het eerste aanspreekpunt.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?
Communicatie
De voorliggende regiovisie is tot stand gekomen in samenwerking met de partners met de onderstaande consultatiemomenten. De partners zullen deze visie integreren in de uitvoering van het werk.

- oktober 2019: startbijeenkomst met aansluitend een ronde langs primaire partners Zorg en Veiligheid voor aanvulling;
- januari/maart 2020: bespreking conceptversies met de Stuurgroep Veilig Thuis;
- april 2020: bespreking conceptvisie met netwerk Zorg en Veiligheid, gesprek over prioritering en aan welke actieprogrammapunten zij zich verbinden;

- mei/juni 2020: adviesronde langs de participatieraden.
- de participatieraad Haarlemmermeer heeft aanbevelingen gedaan. Wij hebben hierop op 18 september 2020 geantwoord (X.2020.03593);
- september 2020: bespreken regiovisie in Portefeuillehouders Overleg Sociaal Domein

3.6 Wanneer en hoe zal de raad/het college over de voortgang worden geïnformeerd?

Zodra het actieprogramma klaar is zal ons college dit vaststellen. De raad wordt hierover geïnformeerd. Halverwege de uitvoering van het actieprogramma voeren we samen met de partners een tussentijdse evaluatie uit om daar waar nodig eventueel bij te sturen.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris, de burgemeester,

drs. Carel Brugman Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage: Regiovisie "Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024"

REGIOVISIE AANPAK HUISELIJK GEWELD

Regio Kennemerland
(IJmond, Haarlemmermeer en Zuid-Kennemerland)

VERBINDEN EN VERSTERKEN

in de aanpak van huiselijk geweld

2020-2024

Bloemendaal, Beverwijk, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort

4 augustus 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Waarom een regiovisie? 4

Omvang huiselijk geweld 6

Naar een nieuwe Regiovisie 2020-2024 8

Van ambities naar doelstellingen 11

Ambitie 1: Eerder en beter in beeld 11

1. Inwoners wegwijs maken
2. Huiselijk geweld en kindermishandeling bespreekbaar maken
3. Lokale teams versterken
4. Veilig Thuis versterken 12

Ambitie 2: Stoppen en duurzaam oplossen 12

5. Multidisciplinair en systeemgericht samenwerken
6. Traumascreening en behandeling inzetten
7. Scholen sneller informeren

Ambitie 3: Aandacht voor specifieke groepen 13

8. Extra aandacht voor kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties
9. Oog en passende hulp voor slachtoffers ouderenmishandeling hulp
10. Goede hulp en ondersteuning voor slachtoffers seksueel geweld
11. Verbeteren van de opvang en ondersteuning van slachtoffers in de vrouwenopvang

Monitoring en evaluatie 15

Bijlagen 16

Voorwoord

Geweld achter de voordeur is het grootste geweldprobleem in Nederland – en daarmee ook voor onze acht gemeenten in Kennemerland. Geweld achter de voordeur is ook een van de grootste taboes; erover praten is moeilijk. Vaak sluiten we liever onze ogen dan het bij onszelf of bij een ander te zien. Laat staan dat we het stoppen.

Als samenwerkende gemeenten in Kennemerland hebben we een belangrijke opdracht in de veiligheid van onze inwoners. Als gemeenten kunnen en willen we dit niet alleen doen. Daarvoor hebben we een stevig netwerk nodig van betrokken organisaties op het gebied van zorg, veiligheid en onderwijs. En, we kunnen geweld achter de voordeur alleen stoppen samen met hen, die in een onveilige situatie zitten. Het maakt niet of het om eenmalig geweld gaat, of geweld dat lange tijd voortduurt. Het maakt niet uit hoe oud je bent of wat je situatie thuis is. Alleen samen kunnen we onveiligheid stoppen, voor nu maar ook voor de volgende generatie.

Uit onderzoek weten we dat geweld achter de voordeur vaak van generatie op generatie overgaat. We weten ook hoe groot de impact van huiselijk geweld is. In gezinnen waar onveiligheid speelt, zijn de ouders vroeger vaak zelf slechtoffer geweest. Kinderen en volwassenen houden vaak traumatische klachten over als zij te maken hebben gehad met huiselijk geweld en kindermishandeling. In onze regio krijgt Veilig Thuis ruim 60 meldingen per week. Stel je eens voor wat dit doet met al deze gezinnen en huishoudens die dit meemaken.

Met de nieuwe regiovisie willen we als gemeenten en betrokken organisaties de cirkel van geweld doorbreken. We werken samen volgens de in de visie geformuleerde uitgangspunten. En zetten de doelstellingen samen om in concrete acties in een meerjarig actieprogramma.

Als stuurgroep Veilig Thuis zijn we trots op de gedrevenheid en kwaliteit van de betrokken organisaties en hebben we er vertrouwen in dat we met elkaar steeds beter kunnen zorgen voor een thuissituatie zonder geweld. Een thuissituatie waar ruimte is voor herstel na geweld.

We verwachten dat we door beter en gerichter samen te werken een flinke stap vooruit kunnen maken. We maken hierbij gebruik van de kwalitatieve en financiële impulsen van het landelijk programma ‘Geweld hoort nergens thuis’.

Vanuit verbinding versterken we elkaar in het uitbannen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Want geweld hoort nergens thuis!

Namens de stuurgroep Veilig Thuis, de heer Q.J.A. Rijke, wethouder Heemskerk, voorzitter stuurgroep Veilig Thuis

Waarom een regiovisie?

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in Nederland en vormt een groot maatschappelijk probleem met een enorme (directe en indirecte) impact, zowel persoonlijk als maatschappelijk. Het komt in alle lagen van de bevolking voor. Voor alle duidelijkheid: huiselijk geweld is een koepelbegrip voor verschillende uitingen van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het omvat álle vormen van lichamelijk en psychisch geweld in partner-, gezins- en familierelaties, dus ook kindermishandeling, ouderenmishandeling en eergerelateerd geweld.

Vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet vervullen de gemeenten een centrale rol in de aanpak van huiselijk geweld. De Wet Meldcode in de lokale zorg kent hen ook een rol als toezichthouder toe.
Een effectieve aanpak vereist nauwe samenwerking tussen gemeenten, inwoners en het netwerk Zorg en Veiligheid (hulpverlening, maatschappelijke organisaties inclusief onderwijs, politie en justitie).

Met deze Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld 2020-2024 schetsen de gemeenten Bloemendaal, Beverwijk, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort samen met de het netwerk Zorg en Veiligheid welke stappen zij de komende 5 jaar gaan zetten in de aanpak van huiselijk geweld.

Organisatie in de regio

De partijen en organisaties die zich binnen de regio Kennemerland inzetten voor de aanpak van huiselijk geweld zijn op verschillende niveaus georganiseerd.

- Binnen de Veilig Thuis-regio Kennemerland werken de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort samen in de aanpak van huiselijk geweld. De jeugdzorg hierbinnen is onderverdeeld in drie subregio's: Haarlemmermeer, IJmond (Beverwijk, Heemskerk en Velsen) en Zuid-Kennemerland (Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort).
- Wanneer het niet mogelijk is om acute veiligheid binnen het eigen huishouden te bieden, is het soms noodzakelijk om de slachtoffers elders op te vangen. Gemeente Haarlem is centrumgemeente vrouwenopvang voor regio Kennemerland.
  De (vrouwen)opvang is gericht op het bieden van veiligheid en het ondersteunen bij herstel om herhaling van het geweld te voorkomen. In Haarlem vangt Blijf Groep slachtoffers van huiselijk geweld op.
  Voor nood- en crisisopvang wordt samengewerkt met de centrumgemeenten Alkmaar en Zaanstad.
- Kennemerland vormt samen met Noord-Holland Noord en Zaanstreek-Waterland de politie-eenheid Noord-Holland.
- In 2014 is een multidisciplinair centrum voor kindermishandeling (MDCK) opgezet en in 2016 een centrum voor seksueel geweld (CSG). Beide zijn ondergebracht in het Spaarne Gasthuis in Hoofddorp en inzetbaar voor alle gemeenten binnen de politie-eenheid Noord-Holland, inclusief de regio's Noord-Holland Noord en Zaanstreek Waterland.

Inzet 2020-2024: verduurzaming

De Regiovisie 2014-2019 was met name gericht op de vorming en inrichting van het AMHK (Veilig Thuis), de samenwerking tussen veiligheids- en zorgpartners in de keten, preventie, voorkomen van recidive en aandacht voor ouderenmishandeling. Veilig Thuis voldoet inmiddels aan de eisen van de inspecties in het Toezicht Sociaal Domein en de actiepunten uit de Regiovisie 2014-2019 zijn grotendeels uitgevoerd.

De nieuwe Regiovisie sluit aan op het nationale meerjarenprogramma *Geweld hoort nergens thuis* (zie https://vng.nl/programma-geweld-hoort-nergens-thuis en bijlage 2). Daarbij is gekozen voor een focus op situaties waarin huiselijk geweld al heeft plaatsgevonden en streven we naar secundaire preventie. Ons doel: het vormen van een veilig netwerk rondom zowel slachtoffers als (potentiële) plegers/daders en hun sociale omgeving. We vertalen de ambities van dit nationale programma naar doelstellingen die aansluiten bij de Kennemerlandse context en stand van zaken. We sluiten aan op regionale programma's zoals zorg voor de jeugd, waar preventie een belangrijk speerpunt is.

Met deze Regiovisie leggen we de basis voor afspraken tussen de gemeenten en het netwerk Zorg en Veiligheid en geven we houvast bij het verbeteren en verduurzamen van de aanpak van huiselijk geweld in Kennemerland.

Omvang huiselijk geweld in cijfers

Omvang huiselijk geweld in Nederland

In Nederland heeft 5,5% van de volwassen bevolking de afgelopen 5 jaar ten minste één voorval van fysiek of seksueel geweld ondergaan dat werd gepleegd door iemand uit de huiselijke kring. [1] 20% van de vrouwen in Nederlands is ooit fysiek mishandeld door haar (ex)partner.[2] Jaarlijks kloppen ruim 7.000 vrouwen met hun kinderen aan bij de vrouwenopvang voor hun veiligheid.[3] In het jaar voor hun vertrek vinden gemiddeld 77 geweldsincidenten plaats.

Van alle kinderen krijgt zo'n 3% te maken met mishandeling.[4] Dat zijn in totaal 119.000 kinderen per jaar; gemiddeld een kind per klas. In veel gevallen gaat het hierbij om ernstige verwaarlozing. De grootste risicofactoren voor huiselijk geweld en kindermishandeling zijn werkloosheid, schulden, het hebben van een licht verstandelijke beperking, een laag opleidingsniveau, psychische problemen, verslaving, eenoudergezinnen, grote gezinnen van meer dan 4 kinderen en tienermoeders/ouders.

Van de thuiswonende ouderen boven de 65 jaar wordt naar schatting 5% slachtoffer van mishandeling door partners, familie, huisvrienden of zorgverleners. 1 op de 20 thuiswonende ouderen heeft ooit te maken gehad met ouderenmishandeling en 1 op de 50 ouderen wordt jaarlijks slachtoffer van ouderenmishandeling.[5]

Recent onderzoek van Augeo[6] heeft uitgewezen dat in gezinnen waar sprake is van geweld vaak verschillende problemen spelen en dat voor een succesvolle aanpak deze niet los van elkaar gezien moeten worden. Vaak gaat het om een opeenstapeling van problemen als trauma, hechting en emotionele onveiligheid en risicofactoren als armoede, werkeloosheid en alcoholgebruik. Bij 4 of meer ingrijpende gebeurtenissen[7] in de jeugd hebben mensen een 12 keer grotere kans op alcohol/drugsverslaving, depressie en suïcide. En 2 tot 4 keer meer kans op roken, slechte gezondheidsbeleving, +50 seksuele partners en Soa's. Er zijn ook lichamelijke gevolgen: 1,5x meer kans op inactiviteit en morbide obesitas en een verhoogde kans op diabetes, kanker en hart- en vaatziekten aangetoond.

Omvang huiselijk geweld in Kennemerland

Regionaal zijn er verschillende recente cijfers huiselijk geweld beschikbaar. Hieronder zetten we ze op een rijtje.

[1] Van Eijkern et. al 2018
[2] Factsheet (ex) partnergeweld, Movisie (2018)
[3] Federatie opvang
[4] Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen (2018)
[5] Aard en omvang ouderenmishandeling, Regioplan (2018)
[6] https://www.augeo.nl/nl-nl/onderzoek.
[7] https://acestoohigh.com/got-your-ace-score/ en https://www.cdc.gov/violenceprevention/childabuseandneglect/acestudy/index.html

Veilig Thuis Kennemerland (2019) [8]:

- 42 opgelegde tijdelijk huisverboden
- 3258 adviesaanvragen, waarvan
    - 18% huiselijk geweld
    - 43% kindermishandeling
    - 4% ouderenmishandeling
- 3459 meldingen, waarvan
    - 36% huiselijk geweld
    - 19% kindermishandeling
    - 3% ouderenmishandeling

NB. In 16% van de dossiers komen meerdere meldingen voor (recidive)

Centrum Seksueel geweld (2019):

- 37 acute meldingen

CBS (Kennemerland 2019):

- 23 politiemeldingen per 10.000 inwoners
- in 43% van de meldingen bij VT is sprake van (vermoeden van) acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid

Politie (2019):

- 2484 meldingen bij Veilig Thuis (vermoeden huiselijk geweld en meldingen overige zorg minderjarigen)
- 2121 registraties met de incidentcode huiselijke twist en/of een code huiselijk geweld

Reclassering NL (regio Kennemerland):

- 20% van advies en toezicht betreft huiselijk geweld

JBRA (Jeugdbescherming Regio Haarlemmermeer):

- in 75% van de bij hen bekende gezinnen speelt huiselijk geweld een rol

Gezondheidsatlas GGD Kennemerland (meest recente cijfers uit 2016):

- 11% van de inwoners van Kennemerland in de leeftijd 19 t/m 64 jaar geeft aan ooit slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld
- 25% van de ouderen in Kennemerland (65+) is fysiek, sociaal of psychisch kwetsbaar
- 5% van de ouderen (65 jaar en ouder) heeft te maken gehad met een vorm van ouderenmishandeling.

[8] Er zit overlap tussen de verschillende cijfers. Een melding of adviesvraag bij Veilig Thuis kan zowel over huiselijk geweld gaan als specifiek over kindermishandeling. Ten aanzien van de betrokkenen bij tijdelijke huisverboden kan ook een melding of adviesvraag zijn gedaan bij Veilig Thuis.

Naar een nieuwe Regiovisie 2020-2024

Recente ontwikkelingen

- Landelijk heeft de Multidisciplinaire Aanpak (MDA++) zijn intrede gedaan. Voor Kennemerland betekent dit een aanvulling op de opgedane ervaringen met multidisciplinair werken in de aanpak van kindermishandeling in het MDCK in Hoofddorp.
- In 2019 is de verbeterde meldcode ingevoerd, die een professionele norm stelt voor de bespreking van vermoedens van acute en structurele onveiligheid met betrokkenen en melding ervan bij Veilig Thuis.
- In hetzelfde jaar heeft Veilig Thuis een vernieuwd handelingsprotocol geïmplementeerd en daarmee een uitgebreidere monitorfunctie en een radarfunctie gekregen.
- Ook ondertekenden partners Zorg en Veiligheid een landelijk manifest met beginselpunten van de samenwerking in de spoedzorgketen Geestelijke gezondheidszorg (GGZ).[9]
- Er is landelijk afgesproken dat forensisch medische expertise makkelijker ingezet wordt bij onderzoek naar kindermishandeling en mishandeling van kwetsbaren.

Uitgangspunten Kennemerlandse aanpak

We zorgen er in de regio Kennemerland samen voor dat het voor iedereen thuis veilig is en dat iedereen zich ook veilig voelt. We voorkomen, herkennen, erkennen en behandelen (herhaaldelijk) huiselijk geweld zo snel mogelijk.
De aanpak huiselijk geweld, met als doel structurele veiligheid voor alle gezinsleden en voor de volgende generatie, vraagt een andere wijze van aandacht en aangrijpingspunten dan voorheen.

We zetten in op het maken van ‘echt contact’ met inwoners op één van de meest kwetsbare momenten in het leven. Zodat zij zich veilig genoeg voelen om op zoek te gaan naar wat er nodig is om het thuis veilig te krijgen.

Wij staan naast inwoners en ondersteunen hen om de verandering naar stabiele veiligheid echt te kunnen maken; we lossen samen onveiligheid structureel op. Door inzet van de juiste ondersteuning helpen we inwoners onderliggende oorzaken te (h)erkennen. Daardoor worden stresspatronen zichtbaar en stellen we ze in staat hun eigen stress te reguleren.
We denken hierbij niet in termen van de ketens, schakels of ‘het stokje overdragen’ aan andere hulpverleners, maar werken gezamenlijk als netwerk met het gezin/huishouden aan de veiligheid.

Het gezin/huishouden en het lokale veld zijn steeds uitgangspunt bij het doorbreken van geweld en het realiseren van stabiele veiligheid.

We hebben oog voor alle leden in het gezin/huishouden (en hun netwerk) én voor invloed van ‘straf’ (reclassering), GGZ , licht verstandelijk beperkte (LVB)-problematiek en interculturele aspecten.

We onderzoeken steeds hoe veelkoppig de problematiek is van verslaving, inkomensproblemen, stress, hechtingsproblemen, trauma’s uit verleden of oorlogsgebieden, et cetera. Professionals helpen bij het scherp krijgen van de situatie en het laten doordringen van grenzen die niet overschreden mogen worden. Slachtoffer en dader zijn begrippen waar we voorzichtig mee omgaan.

[9] Zie bijlage 2

Daarnaast verkennen we met sleutelpersonen uit het informele netwerk van de inwoners wie echt belangrijk zijn in gedragsverandering en wanneer het inzetten van een ervaringsdeskundige of ervaringskennis helpend is.

We gaan samen met inwoners op zoek naar wat er nodig is om het thuis veilig te krijgen en ondersteunen hen zodat zij de verandering naar stabiele veiligheid daadwerkelijk maken. Met samen bedoelen we gemeenten, het netwerk Zorg en Veiligheid én inwoners en hun netwerk. We praten mét betrokkenen in plaats van "over".
We hechten aan een nauwe verbinding tussen het sociale domein en het domein van openbare orde en veiligheid

'Dat wat er nodig is' is leidend. Onze procedures en werkafspraken zijn niet richtinggevend maar bedoeld om ons te helpen zo snel en zo eenduidig mogelijk te werken, waarbij onderzoek bij voorkeur maar een keer plaats hoeft te vinden. Uiteraard bewaken we daarbij de basisveiligheidsvoorwaarden, want zonder dat is er geen veranderingsproces mogelijk. We werken outreachend en ook zonder actieve hulpvraag.

Aansluiting bij landelijke ambities

In deze Regiovisie volgen we de actielijnen die geformuleerd zijn in het landelijke programma *Geweld hoort nergens thuis*:

1. Eerder en beter in beeld: Huiselijk geweld voorkomen of zo vroeg mogelijk signaleren en adequaat reageren.
2. Stoppen en duurzaam oplossen: Het geweld zo snel mogelijk en duurzaam stoppen, schade beperken en herstel bevorderen, zodat nieuwe ontwikkelingskansen ontstaan voor de betrokkenen.
3. Aandacht voor specifieke groepen: Zorgen voor de nodige deskundigheid voor extra kwetsbare groepen met specifieke problemen.

Randvoorwaarden

Om deze drie ambities te kunnen waarmaken, moet worden voldaan aan een aantal randvoorwaarden:

- nauwere samenwerking tussen beleidsvelden en sectoren;
- regie op de aanpak huiselijk geweld en een samenhangende aanpak op regionaal en lokaal niveau;
- duidelijke afspraken over de lokale, regionale en bovenregionale verantwoordelijkheden;
- continuïteit van zorg en ondersteuning met het perspectief van het cliëntsysteem/huishouden voor ogen (bij overdracht tussen sectoren/domeinen en overdracht tussen bovenlokale en lokale voorzieningen en ondersteuning);
- een goed bestuurlijk netwerk;
- heldere afspraken over financiering;
- deskundigheid;
- professionals begrijpen elkaar en spreken dezelfde taal.

10 beginselpunten voor de samenwerking

De samenwerkende partners Zorg en Veiligheid en gemeenten in de regio hebben in oktober 2019 tien beginselpunten vastgesteld voor de samenwerking in de spoedzorgketen GGZ Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer (zie voor verdere uitwerking bijlage 4).
De focus ligt op elkaar vertrouwen, efficiënt werken en leren *van en met* elkaar.

1. Start vanuit de praktijk
2. Willen is kunnen
3. Durf te delen
4. Stel vragen
5. Maak gebruik van het informele netwerk
6. Werk buurtgericht
7. Ken elkaar
8. Houd vinger aan de pols
9. Reflecteer op eigen handelen
10. Blijf samen leren

In onze basishouding bij netwerk-samenwerking rondom huiselijk geweld en kindermishandeling omarmen we deze beginselpunten graag.

Van ambities naar doelstellingen

We geven de drie centrale ambities zoals geformuleerd in *Geweld hoort nergens thuis* in Kennemerland de komende jaren handen en voeten door te kiezen voor 11 doelstellingen.
We kiezen nadrukkelijk voor ***leren met en van elkaar*** in de IJmond, Haarlemmermeer en Zuid-Kennemerland waardoor focus en tempo kunnen verschillen.

Ambitie 1: Eerder en beter in beeld

Door het geweld dat al plaatsvindt eerder in beeld te hebben, kan de duur van het geweld worden verkort en kan erger worden voorkomen. Door het geweld beter in beeld te hebben, weten we hoe onze inwoners en hun omgeving het beste kunnen worden geholpen.

Visie

Het tijdig signaleren van huiselijk geweld vraagt om bewustwording, vaardigheden om het geweld bespreekbaar te maken en deskundigheid over hoe te handelen. Een effectieve aanpak vergt onder meer een krachtige lokale infrastructuur waarbinnen het signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld met de betrokken inwoners helder georganiseerd is. Ook professionals van bovenlokale organisaties zoals de politie, jeugdhulp en GGZ-instellingen signaleren. Professionals op lokaal en bovenlokaal niveau moeten elkaar snel weten te vinden. Veilig Thuis heeft met haar radarfunctie een belangrijke taak in het koppelen van signalen, zodat de juiste hulp snel kan worden ingezet.

Doelstellingen

1. <u>Inwoners wegwijs maken</u>
   a) Onze inwoners (jong en oud) weten waar ze hulp kunnen vragen om huiselijk geweld te stoppen, zowel met betrekking tot geweld dat zijzelf ondergaan als bij zorgen over een ander.

2. <u>Huiselijk geweld en kindermishandeling bespreekbaar maken</u>
   a) (Vroeg)signalering wordt opgepakt door het voorliggende veld (scholen, kinderdagverblijven, buurtcentra etc.), waardoor erger wordt voorkomen. Professionals en scholen bespreken hun vermoedens van geweld met betrokkenen.
   b) Doordat de kwetsbaarheid van onze inwoners en hun gezin/huishouden vroegtijdig wordt gesignaleerd, wordt snel passende ondersteuning geboden zodat (verder) geweld wordt voorkomen.

3. <u>Lokale veld versterken</u>
   a) De lokale infrastructuur voldoet aan landelijk vastgestelde kwaliteits- en capaciteitseisen en vergroot haar expertise op het gebied van huiselijk geweld.
   b) Professionals passen de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling toe. Ernstig en structureel huiselijk geweld is hierdoor eerder in beeld, mede door inzet van de radar- en monitorfunctie van Veilig Thuis.
   c) Aandachtfunctionarissen zorgen voor borging van toepassing van de meldcode in de eigen organisaties. Gemeenten zien hierop toe.
   d) Professionals hebben kennis van het actuele hulpaanbod en weten elkaar te vinden.

e) Casusregie wordt neergelegd bij de partij die de meeste toegang heeft tot het gezin/huishouden (vaak het lokale veld).

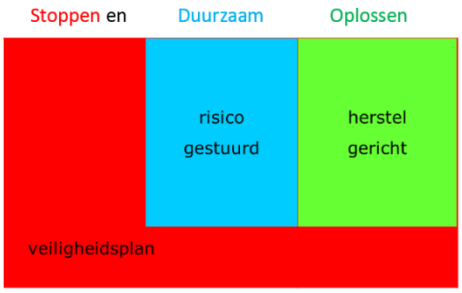
4. Veilig Thuis versterken
   a) In Kennemerland werken we met inwoners en het netwerk Zorg en Veiligheid rondom huiselijk geweld en kindermishandeling altijd multidisciplinair samen.
   b) Alle professionals, (para) medici en scholen zijn bekend met de werkwijze van Veilig Thuis.
   c) Er is bij Veilig Thuis voldoende deskundigheid en specialistische kennis omtrent de specifieke aanpak die nodig is om huiselijk geweld te signaleren en duurzaam te stoppen bij alle specifieke groepen en vormen van geweld.

Ambitie 2: Stoppen en duurzaam oplossen

We willen dat geconstateerd huiselijk geweld en kindermishandeling snel maar vooral ook duurzaam stopt. Op die manier verkleinen we ook de impact op de volgende generatie en voorkomen dat geweld generaties voortduurt.

Visie

De gemeenten en het netwerk Zorg en Veiligheid zetten zich in om geweld zo snel mogelijk te stoppen en stabiele veiligheid en herstel van door de inwoners opgelopen schade te realiseren. Om de cirkel van geweld duurzaam te doorbreken is eerst directe veiligheid nodig. Daarna is er ruimte om de oorzaken aan te pakken en kan er gewerkt worden aan herstel van (ontwikkeling)schade.

De gemeenten en netwerk Zorg en Veiligheid omarmen daarom gezamenlijk de visie *Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg.*[10] Voor het hele gezin/huishouden wordt samenhangende steun of hulp georganiseerd die bijdraagt aan herstel en veerkracht. Er wordt gewerkt volgens het principe ‘één gezin, één plan, één regisseur’. Professionals werken hiervoor samen op basis van wat het gezin nodig heeft, waarbij de tijd wordt genomen die nodig is om duurzame veiligheid en herstel te realiseren.

Alle gezinsleden en hun sociale netwerk zijn betrokken. Dat geldt ook voor de (vermoedelijke) plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hulpverlening, justitiepartners en gemeenten hebben een gezamenlijke taak bij de inzet van interventies die de pleger hulp bieden en aanpakken. Een voorbeeld hiervan is dat aan een pleger van huiselijk geweld een tijdelijk huisverbod kan worden opgelegd, wat de tijd geeft om andere maatregelen te nemen die (de dreiging van) huiselijk geweld wegnemen.

Doelstellingen

5. Multidisciplinair en systeemgericht samenwerken
   a) Alle professionals in Kennemerland werken volgens de visie *Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg*. Hierbij wordt geweld zo snel mogelijk gestopt doordat professionals gezamenlijk focussen op het creëren van veiligheid. Samenwerkende hulpverleners bieden vervolgens samenhangende hulp, gericht op duurzaam herstel van veiligheid. Zorg- en veiligheidspartners werken hierin naadloos samen.

[10] L. Vogtländer & S. van Arum, Eerst samenwerken voor veiligheid, dán samenwerken voor risicogestuurde zorg: een duurzame visie op ketenzorg bij kindermishandeling, huiselijk geweld en seksueel misbruik en de centrale rol hierbij van het triage-instrument Veilig Thuis (GGD GHOR Nederland/VNG, mei 2016).

b) Er wordt multidisciplinair en systeemgericht samengewerkt in zowel reguliere situaties als bij de aanpak van complexe en ernstige vormen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld.
c) Herhaling van geweld (recidive) komt veel minder voor doordat duurzame veiligheid en herstel wordt gerealiseerd.
d) Voor de complexere vormen van huiselijk geweld en acuut seksueel geweld hebben we een MDA++-aanpak en het Centrum Seksueel Geweld.
e) Organisaties in het lokale veld hebben de mogelijkheid om voor langere duur casusregie te voeren over kwetsbare gezinnen.

6. Traumascreening en behandeling
   a) Op casusniveau wordt altijd afgewogen of traumascreening nodig is, zowel voor slachtoffers als voor plegers van geweld.
   b) Er is in Kennemerland voldoende aanbod voor traumabehandeling voor jeugd en volwassenen.

7. Scholen snel informeren
   a) We hechten eraan dat school na een huiselijk geweld incident oog heeft voor het kind. We gaan werken aan het zo snel mogelijk inlichten van scholen na een incident door invoering van Handle with Care.[11]

Ambitie 3: Aandacht voor specifieke groepen

Visie

In Kennemerland vinden we het belangrijk dat er in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling aandacht is voor ál onze inwoners van 0 tot 100+, ongeacht hun afkomst, sekse, geloofsovertuiging, mogelijkheden en beperkingen. Dit gezegd hebbende is voor sommige inwoners met specifieke problemen echter wel specifieke expertise en/of een specifieke aanpak nodig. We zullen ons de komende periode inzetten voor vier groepen die extra kwetsbaar zijn.

Doelstellingen

8. We hebben extra aandacht voor kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties
   a) We nemen kinderen en jongeren serieus, kijken ook vanuit hun gezichtspunt naar de veiligheid en bespreken met hen welke stappen genomen worden. Hierdoor creëren we voor hen meer veiligheid.
   b) In samenwerking met scholen en het lokale veld (sociale wijkteams, CJG's en Meerteams) leren we kinderen en jongeren wat wel en niet 'normaal' is thuis. We informeren en vergroten hun kennis over huiselijk geweld en kindermishandeling, om zo geweld vroeg te signaleren, bespreken en stoppen.
   c) We verbeteren de situatie van kinderen in de opvang: hun leefruimte en ook de ondersteuning en hulpverlening wordt verbeterd.

9. We hebben oog voor slachtoffers ouderenmishandeling en bieden passende hulp

[11] https://www.augeo.nl/nl-nl/handle-with-care

a) Er is in het lokale veld, bij Veilig Thuis en bij de organisaties die werken met ouderen voldoende deskundigheid en specialistische kennis omtrent de specifieke aanpak die nodig is om ouderenmishandeling, waaronder financiële uitbuiting, te signaleren en in samenwerking duurzaam te stoppen.
b) Professionals zijn vaardig in het bespreekbaar maken van ouderenmishandeling.

10. We bieden slachtoffers van seksueel geweld goede hulp en ondersteuning
    a) Er is in het lokale veld, bij Veilig Thuis en bij de organisaties voldoende deskundigheid en specialistische kennis omtrent de specifieke aanpak die nodig is om seksueel geweld te signaleren en in samenwerking duurzaam te stoppen.
    b) Inwoners en verwijzers (waaronder medici) weten van het bestaan van het Centrum Seksueel Geweld en zorgen voor adequate doorverwijzing voor slachtoffers van seksueel geweld.
    c) Het Centrum voor Seksueel Geweld in Hoofddorp biedt dag en nacht hulp aan iedereen die kortgeleden (korter dan 8 dagen) een aanranding of verkrachting heeft meegemaakt.

11. We verbeteren de opvang en ondersteuning voor slachtoffers in de vrouwenopvang
    a) Er wordt naar een nieuwe locatie gezocht waar zelfstandige units en kantoorruimte apart maar in hetzelfde gebouw geplaats worden.
    b) Cliënten worden beter ondersteund bij en na de uitstroom door te zorgen voor een warme overdracht en waar nodig ambulante begeleiding en ondersteuning.

Monitoring en evaluatie

Monitoring van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling vormt een belangrijk onderdeel van een systematische aanpak van geweld. Vanuit het landelijk programma *Geweld hoort nergens thuis* is daarom een monitoringsysteem opgezet. Dit systeem biedt een set van indicatoren waarmee de impact van de inzet van organisaties, professionals en overheden kan worden gemonitord en onderzocht. Hierin wordt ook de ervaring van betrokken kinderen en volwassenen meegenomen. Kennemerland zal met haar monitoring gaan aansluiten bij het landelijk ontwikkelde systeem.

De cijfers zoals we die tot nog toe bijhielden geven wel een beeld van hoe we ervoor staan, maar zijn ook lastig te duiden. Meer meldingen kunnen bijvoorbeeld betekenen dat het geweld toeneemt, maar kunnen ook een gevolg zijn van een betere aanpak waarbij meer mensen en professionals bewust zijn van de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en de weg naar Veilig Thuis weten te vinden.

In de periode 2020-2024 zullen we nauwkeuriger in kaart gaan brengen hoe de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling uitpakt voor onze inwoners.

We maken hierbij gebruik van de volgende instrumenten, onderzoeken en gegevens:

- landelijk onderzoek van Verwey Jonker naar huiselijk geweld en kindermishandeling;
- gegevens van Veilig Thuis (vanaf 2019 zijn deze landelijk vergelijkbaar);
- de evaluaties van de samenwerking van Veilig Thuis, lokale veld, MDA++, Centrum Seksueel Geweld, Tijdelijk huisverbod, Raad voor de Kinderbescherming, Zorg- en Veiligheidshuis, Reclassering, enz.;
- de gezondheidsmonitor van de GGD;
- de bevindingen uit Inspectieonderzoeken bij Veilig Thuis;
- jaarverslagen in het kader van subsidieverantwoordingen;
- onderzoek bij ervaringsdeskundigen;
- toezicht op gebruik meldcode.

Bijlagen

1. Wettelijke en financiële kaders
2. Deelnemende organisaties bij vorming van de regiovisie
3. Achtergrondinformatie *Geweld hoort nergens thuis* (landelijk)
4. Beginselpunten samenwerking binnen de spoedzorgketen Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer
5. Bronnen, meer informatie en afkortingenlijst

Bijlage 1 - Wettelijke en financiële kaders

Een aantal wettelijke kaders beschrijft taken en verantwoordelijkheden van gemeenten inzake de preventie en aanpak van huiselijk geweld.[12]

Wetten

- Wmo 2015
  In de Wmo is vastgelegd dat de organisatie van Veilig Thuis en de opvang bij huiselijk geweld onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt.
- Jeugdwet
  In de Jeugdwet is vastgelegd dat de gemeente verantwoordelijk is voor de (preventieve) aanpak van kindermishandeling.
- Wet publieke gezondheid
  De Wet publieke gezondheid is het wettelijk kader voor de werkzaamheden van de jeugdgezondheidszorg.
- Wet tijdelijk huisverbod
  De Wet tijdelijk huisverbod maakt het mogelijk om een persoon van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling uitgaat, tijdelijk de toegang tot zijn woning te ontzeggen.
- Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
  De Wet verplichte meldcode verplicht beroepskrachten in verschillende sectoren om bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling de meldcode toe te passen.
- Burgerlijk wetboek
  In het Burgerlijk wetboek is een verbod op gebruik van geweld in de opvoeding vastgelegd. Ook zijn de taken en bevoegdheden van de Raad voor de Kinderbescherming hierin geregeld.
- Wetboek van Strafrecht
  Het Wetboek van Strafrecht regelt de bevoegdheden van de gecertificeerde instellingen bij het uitvoeren van de maatregelen van jeugdreclassering.

Internationale verdragen

Naast de nationale wettelijke kaders zijn er ook nog internationale verdragen van belang.

- Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
  Dit verdrag onderschrijft onder andere het recht op leven.
- Verdrag van Istanbul
  Dit verdrag van de Raad van Europa formuleert voorwaarden voor het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.
- Verdrag inzake de Rechten van het Kind
  Dit verdrag van de Verenigde Naties stelt onder andere dat ieder kind recht heeft op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing, zowel in het gezin als daarbuiten.

Financieel kader

In de regiovisie wordt het beleid op regionaal niveau vastgelegd. Gemeenten financieren de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling met name vanuit de budgetten Wmo, Jeugdwet en de

[12] Movisie

decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU-VO) van de centrumgemeente. Financiering van de lokale zorg is een autonome verantwoordelijkheid van individuele gemeenten.

Uitvoering van de regiovisie en het meerjarig actieprogramma geschiedt binnen de geldende begrotingen. Er zijn vanuit de gemeenten geen extra gelden beschikbaar.
Vanuit het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT) wordt een financiële bijdrage geleverd voor het aanstellen van een projectleider voor drie jaar en worden er subsidies verstrekt voor een aantal regionale projecten die helpen onze doelstellingen te realiseren.

In Kennemerland is Haarlem de centrumgemeente voor zowel de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang als voor Maatschappelijke Opvang (MO) en Beschermd Wonen (BW). De centrumgemeente-middelen worden ingezet voor centrale voorzieningen die voornamelijk of uitsluitend op regionaal niveau te organiseren zijn vanwege de benodigde specialistische expertise of kosteneffectiviteit vanwege de schaalgrootte.

Veilig Thuis heeft vanaf 2020 een plek in de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) en wordt door middel van DU-VO middelen en gemeentelijke bijdragen aan de veiligheidsregio op basis van inwoneraantal gefinancierd.

Bijlage 2 – Lijst van geraadpleegde en betrokken organisaties

Voor de totstandkoming van de regiovisie is samengewerkt met de volgende partners uit het netwerk Zorg en Veiligheid die in de regio Kennemerland actief zijn in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling:

Altra	Ons Tweede Thuis
AMB Fivoor	OOK Pedagogisch
Amstelring	Openbaar Ministerie
Beschermingstafels	Opvoedpoli
Blijfgroep	Parlan
Centrum 45	Politie
CJG IJmond/Zuid-Kennemerland	Prezens
CJG Haarlemmermeer	Raad vd Kinderbescherming
Cordaan	Reclassering NL
De jeugd- en gezinsbeschermers	Rode Kruis ziekenhuis
De Waag	Samenwerkingsverband PO/VO Haarlemmermeer
Dock	Samenwerkingsverband PO/VO IJmond
Family supporters	Samenwerkingsverband PO/VO Zuid-Kennemerland
GGZ Fivoor Reclassering	Sensa zorg
GGZ Ingeest	SIG
Haarlem Effect	Sociaal team Haarlem
Hartekampgroep	Socius
Heliomare	Spaarne gasthuis
Jeugdbescherming Amsterdam	Spirit
Kenter	Stichting Meerlanden
Leger Des Heils	Veilig Thuis
Lijn 5	Viva Zorggroep
Mee/De Wering	Vluchtelingenwerk
Meerteam	William Schrikker Stichting
Meerwaarde	Zorg en Veiligheidshuis

Bijlage 3 - Achtergrondinformatie Geweld hoort nergens thuis (landelijk)

5% van de Nederlandse 18+ bevolking heeft de afgelopen vijf jaar te maken gehad met ten minste één voorval van fysiek of seksueel geweld dat werd gepleegd door iemand uit de huiselijke kring. Daarnaast wordt naar schatting zeker 3% van de kinderen mishandeld – veel daarvan betreft ernstige verwaarlozing. Dit blijkt uit grootschalig prevalentieonderzoek naar huiselijk geweld en kindermishandeling, uitgevoerd onder regie van het WODC[13].
Bij een derde van de volwassen slachtoffers bleef het bij een eenmalig voorval. Bij een grotere groep vond echter enkele malen (41%) of zelfs structureel (20%) geweld plaats.

We slagen er in Nederland onvoldoende in om geweld in huiselijke kring en afhankelijkheidsrelaties te voorkomen en terug te dringen. Uit diverse onderzoeken blijkt dat we te veel signalen van mishandeling missen en veel meer preventief kunnen werken. Bovendien lukt het te vaak niet om de hardnekkige patronen van geweld duurzaam te doorbreken en welzijn van betrokkenen te herstellen.

Om die reden hebben de ministeries van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport samen met de Vereniging van Nederlands Gemeenten in april 2018 het meerjarenprogramma *Geweld Hoort Nergens thuis (GHNT)*[14] gepresenteerd, welke onderdeel is van interbestuurlijk programma (IBP).[15] De opgave van het nationale meerjarenprogramma *Geweld hoort nergens thuis* is om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen, de schade ervan te beperken en de vicieuze cirkel van geweld (de overdracht van generatie op generatie) te doorbreken. De duurzame oplossing zit in mensen (professionals) die beter met elkaar samenwerken, verantwoordelijkheid nemen en die verantwoordelijkheid zorgvuldig overdragen, waarbij de veiligheid van slachtoffers voorop staat en er ook aandacht is voor zowel (potentiële) plegers als hun sociale omgeving.
Het idee is dat gemeenten in heel Nederland samen met partners Zorg en Veiligheid een regiovisie ontwikkelen die aansluit op het nationaal programma, om te zorgen voor een integrale aanpak.

Geweld hoort nergens thuis sluit aan bij diverse al bestaande Rijksprogramma's:

- Het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, 3RO, de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis (het Netwerk Zorg/Straf) hebben de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop! opgesteld. Deze agenda werkt aan een meerjarig perspectief voor de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Het vernieuwde handelingsprotocol Veilig Thuis met hierin nieuwe taken; de radarfunctie en monitoring van de veiligheid.
- Verbeterde meldcode voor professionals inclusief kindcheck en mantelzorgcheck, waarin gewerkt wordt met een afwegingskader.
- Ontwikkeling van het Normenkader voor kinderen in de vrouwenopvang[16] en maatschappelijke opvang waarin de kwaliteit van zorg aan kinderen in de opvang wordt gedefinieerd.

[13] https://www.wodc.nl/wodc-nieuws/huiselijk-geweld.aspx
[14] www.vng.nl/programma-geweld-hoort-nergens-thuis
[15] https://vng.nl/onderwerpenindex/bestuur/interbestuurlijk-programma
[16] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-893252.pdf

- Ontwikkeling van een multidisciplinaire aanpak (MDA++) voor een verbetering van de aanpak van ernstig, acuut en langdurig huiselijk en seksueel geweld en kindermishandeling, waarbij een gezamenlijke analyse en aanpak van hulpverlening, zorg, politie en justitie centraal staat.
- De Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WVGGZ), die een wettelijke basis biedt voor noodzakelijke gedwongen zorg voor de psychiatrische patiënt wiens psychische stoornis een aanzienlijk risico op ernstige schade voor zichzelf of anderen veroorzaakt.
- Vaststelling van het Kwaliteitskader Spoedzorgketen, die beschrijft hoe partijen in de zorg met elkaar willen samenwerken om iedere patiënt met een acute zorgvraag 24/7 spoedzorg van goede kwaliteit te bieden.

Bijlage 4 - Beginselpunten samenwerking binnen de spoedzorgketen Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer

BEGINSELPUNTEN

De beginselpunten zijn de opbrengsten van de leertafels uit 2018 en 2019. De belangrijkste zijn niet in tekst te vatten. Die zijn namelijk echt 'levend' en betreffen de verbindingen die zijn ontstaan tussen mensen. De inzichten in elkaars werk, de kwetsbaarheden die zijn getoond en gevoeld en het onderlinge vertrouwen dat is vergroot. Dit is wat de verbinding van schakels in de keten sterk maakt.

START VANUIT DE PRAKTIJK

We werken vanuit het perspectief van de burger. We laten ons daarbij leiden door het concept van de 'inclusieve samenleving': de mens in zijn/haar leefwereld staat centraal (en niet de systeemwereld van organisaties). Het is in die samenleving waar het gebeurt. Het helpt om steeds voor ogen te hebben voor wie je het doet en om van buiten naar binnen te kijken. Daarin praten we zoveel mogelijk met de directbetrokkenen zelf en niet over de persoon. Want wie geen deel heeft in het probleem, is ook geen eigenaar van de oplossing.

WILLEN IS KUNNEN

We werken samen op basis van vertrouwen en hanteren het 'ja-principe'. Dat betekent dat we een vraag om hulp of betrokkenheid vanuit een andere organisatie altijd positief beantwoorden. Willen is kunnen! We zeggen 'ja' en stellen elkaar vragen om beter te begrijpen en om te kunnen handelen. Ieder probeert vanuit zijn eigen mogelijkheden het beste te doen en weet indien nodig de grenzen die gegeven zijn verantwoord op te rekken. De veiligheid van de cliënt en de medewerkers staan hierbij voorop en zeker bij spoed handelen we eerst en reflecteren pas daarna.

DURF TE DELEN

We delen informatie, inschattingen en gevoelens met elkaar en met de persoon zelf. Tijdig en op een 'need to know' basis. We houden ons zoveel als mogelijk aan de geldende richtlijnen, maar werken vanuit de praktijk vraagt soms om meer. Soms is het zelfs nodig om daarvoor de privacywetgeving te passeren, mits het in belang is van de burger. We delen zoveel als nodig is. Hierin vertrouwen we op ons eigen en elkaars professionele oordeel. Om de snelheid erin te houden, werken we soms gewoon met Whatsapp.

STEL VRAGEN

We stellen vragen aan elkaar. In plaats van antwoorden te geven en met oplossingen te komen, stellen we vooral (gerichte) vragen aan elkaar. Vragen die ervoor zorgen dat we effectief met elkaar kunnen samenwerken. Vragen die ervoor zorgen dat je ja krijgt als antwoord. Het helpt dan om open te zijn over wat je wil, nodig hebt of niet kan. Ook richting de cliënt.

MAAK GEBRUIK VAN HET INFORMELE NETWERK

We maken gebruik van het netwerk dat er is. Personen die verward gedrag vertonen zijn niet geheel geïsoleerd. Ze wonen in een buurt, hebben buren, wellicht familie en vrienden. Dit netwerk kan met een beetje regie vaak enorme steun bieden.

Wellicht een ander type steun dan professionals zouden geven, maar wel steun die ervoor kan zorgen dat iemand weer sneller kan integreren in de samenleving. Gebruikmaken van het informele netwerk begint met het netwerk in kaart te brengen.

WERK BUURTGERICHT

We nemen de buurt als vertrekpunt. De buurt is de eenheid die voor mensen zelf het meest herkenbaar is. Veel herkenbaarder dan een gemeente, een provincie of een regio. De zorg voor een persoon met verward gedrag dient zich dus zoveel mogelijk in de buurt af te spelen en daarop georganiseerd zijn. Het helpt daarbij om te weten welke organisaties er in de buurt actief zijn en gezamenlijk te werken aan het versterken van de draagkracht van de buurt.

KEN ELKAAR

We kennen elkaar in de spoedzorgketen en weten elkaar te vinden. Effectief samenwerken is mensenwerk. We werken binnen een organisatie en functioneren binnen een keten. Als je elkaar binnen die keten kent, elkaar begrijpt en weet in wat voor soort organisatie de ander werkt, is het makkelijker om met verschillen om te gaan. Dit laat zich niet goed vertellen, dit moet ervaren worden. Om deze redenen is het bij elkaar meelopen of werken vast onderdeel van de inwerkprocedure van nieuwe medewerkers. Alle betrokken medewerkers herhalen dit jaarlijks.
De keten staat centraal. Ook delen we nummers en gegevens zodat we elkaar snel kunnen bereiken. Mensen in crisis hebben er namelijk baat bij als ze zo snel mogelijk op de juiste plaats (liefst in of in de nabijheid van de woonomgeving) en door de juiste persoon worden gezien.

HOUD DE VINGER AAN DE POLS

We hanteren het principe van ‘niet loslaten’ en houden de vinger aan de pols, ook als er geen acute melding is. Waar mogelijk betrekken we de huisarts. De spoedzorgketen GGZ gaat over voorzorg, preventie en vroegsignalering. Het gaat over zorg, welzijn en veiligheid. Het gaat over spoedzorg, nazorg en chronische zorg. We kennen de mensen die hier gebruik van maken of dit nodig hebben en zorgen voor een warme overdracht tussen medewerkers, binnen en tussen organisaties.

REFLECTEER OP EIGEN HANDELEN

We reflecteren als keten op ons eigen handelen; incidenten worden altijd binnen en met de keten geëvalueerd. We staan steeds stil bij de vraag of we het beste hebben gedaan, wat er beter kan en wat dit van ons en het systeem vraagt. Door onszelf de maat te nemen blijven we scherp en openstaan voor verbeteringen. Ook accepteren we dat er altijd mensen zijn die om wat voor reden dan ook niet geholpen willen of kunnen worden (recht op weigeren zorg). Lessen worden breed verspreid in de betrokken organisaties. We zijn een lerend samenwerkingsverband gericht op verbetering door regelmatig te evalueren en feedback te vragen aan ketenpartners, bijvoorbeeld ter voorbereiding op jaar- of functioneringsgesprekken.

BLIJF SAMEN LEREN

We blijven leren. Samen leren is de kracht van dit netwerk. Dat leren doen we tijdens het werk, maar ook collectief. Aan leertafels, trainingen, intervisiegroepen, maar ook tijdens informele ontmoetingen. Deze worden gefaciliteerd door de ketenpartners.

Bijlage 5 – Bronnen, meer informatie en afkortingenlijst

BRONNEN EN MEER INFORMATIE

- https://vng.nl/programma-geweld-hoort-nergens-thuis
- https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode
- https://www.raadsledenenveiligheid.nl/raadsleden-en-veiligheid
- https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld
- www.waarstaatjegemeente.nl
- www.veiligthuis-ken.nl
- www.huiselijkgeweld.nl
- www.Augeo.nl

AFKORTINGEN

3RO	3 Reclassering organisaties
AMHK	Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis)
BW	Beschermd wonen
CJG	Centrum voor jeugd- en gezin
CSG	Centrum seksueel geweld
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
JBRA	Jeugdbescherming regio Amsterdam
LVB	Licht verstandelijk beperking
MDA++	Multi disciplinaire aanpak - specialistisch en intersectoraal
MDCK	Multi disciplinair centrum kindermishandeling
MO	Maatschappelijke opvang
VRK	Veiligheidsregio Kennemerland
VT	Veilig Thuis
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WODC	Wetenschappelijk onderzoek-s en documentatiecentrum
WVGGZ	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg